

Preotul unitarian încăpățânat – culegător inovativ de folclor Moștenirea scrisă a lui Sándor Ūrmösi (1815–1872)

Editat de Anna Szakál

Volumul de față prezintă activitatea și culegerile de folclor ale unui preot unitarian, Sándor Ūrmösi (Corund, 1815 – Tärcești, 1872), contribuind astfel la înțelegerea istoriei aproape necunoscute a culegerilor de folclor transilvănean din anii 1840. Sándor Ūrmösi a fost unul dintre acei oameni, care s-au alăturat foarte devreme grupului de culegători de folclor coordinat de preotul, apoi episcopul unitarian János Kriza. Volumul *Flori de măcieși. O colecție de poezie populară secuiască*, care a apărut doar în 1863, sub numele lui János Kriza, a fost prima colecție cuprinzătoare de folclor maghiar dintr-o regiune anume.

Volumul dorește să prezinte laolaltă preotul și culegătorul de folclor Sándor Ūrmösi, prin confrontarea directă a celor două tipuri de surse. În ceea ce privește sursele de istorie bisericească și a educației, se conturează silueta unui preot problematic, care dispune de o conștiință profesională și o vocație interpretată în mod eronat, și care este în permanență un generator de conflicte. El devine un caracter contradictoriu, greu de interpretat, tocmai dacă abordăm culegerile sale și documentele adiacente împreună cu cele referitoare la cariera sa bisericească. Aceste două tipuri de surse aproape că ne arată două persoane total diferite din mai multe puncte de vedere. În timp ce prin preotul Sándor Ūrmösi avem ocazia de a arunca o privire în funcționarea relațiilor – deseori coordonate doar de cutumă – dintre preot și comunitate, decan și preot sau episcop și preot, prin culegerile sale de folclor descoperim o operă inovativă, experimentativă, ocazional atipică, cu valențe de pionierat în domeniu. Acest material este unul deosebit și din perspectiva istoriei culegerilor de folclor transilvănean, căci de multe ori aceste texte s-au dovedit a fi cele mai timpurii culegeri cunoscute de etnografie, prin simplul fapt că majoritatea culegerilor lui Ūrmösi au fost realizate între 1841 și 1843.

În acest volum am inclus toate textele legate de Sándor Ūrmösi, în transcriere textuală originală, aranjate în ordine cronologică (ordine deseori doar dedusă de noi). Iar aspectul vizual al volumului urmărește o modalitate de a reda, de a prezenta un corpus de texte scrise legate de un preot unitarian din secolul al XIX-lea, în ordinea cronologică a apariției acestora, respectiv împreună cu lipsurile materialului cunoscut în momentul prezent.